

Agricultura i aigua: El cas preocupant de Xina

Un dels grans reptes del segle XXI serà l'aigua. Alguns ja parlen de l'aigua com el gran recurs per l'economia global en el futur. Segons Nacions Unides, el consum d'aigua ha crescut a un ritme dues vegades superior al creixement de la població mundial durant el darrer segle. A dia d'avui, la taxa d'utilització d'aigua potable està prop del 30%. Aquest percentatge s'espera que s'incrementi fins el 70% en els propers 10 anys de continuar els patrons de consum actual. Aquestes estimacions dibuixen un escenari fràgil per 2025 on 1.800 milions de persones estiguin esposades a zones amb escassetat d'aigua potable i on dues terceres parts de la població mundial viuran en zones sotmeses a punts d'estrès d'aigua.

Aquestes tendències i escenari no passa desapercbut. **Marc Garrigasait**, gestor del fons amb seu a Barcelona Panda Agricultura and Water Fund, defensa la inversió en agricultura i aigua com una de les grans mega-tendències, i segurament la més clara, per els propers 10-15 anys. Aquesta tesi ha estat popularitzada amb la pel·lícula La gran apuesta, adaptació cinematogràfica del llibre homònim de **Michael Lewis**, sobre tota una sèrie de personatges que van saber anticipar la bombolla i fallida del mercat hipotecari als Estats Units. Preguntat sobre les seves inversions actuals en una entrevista a un mitjà especialitzat a **Michael Burry**, un d'aquests inversors que amb tanta clarividència va veure la bombolla i que va treure uns rendiments fora del corrent, aquest va respondre que estava invertint en aigua. Aquestes tesis sembla que van agafant forma ja avui en països com la Xina on la tensió entre oferta i demanda de béns agrícoles és més forta.

Escassetat d'aigua i agricultura a la Xina

Malgrat que al final el fenomen no ha estat tant fort com s'esperava inicialment, 2015 i 2016 estan essent anys de poca pluja. En alguns casos, com en el cas de la Xina, es tracta d'una sequera crònica derivada de l'esgotament dels aqüífers disponibles, motiu principal que hi ha darrera de l'increment exponencial de les importacions agrícoles xineses, que arrosseguen en el capítol agrícola un dèficit creixent, i un motiu de preocupació creixent entre els mandataris de Pekín. És per això també que la Xina cada cop cuida més la seva relació amb països com Brasil, avui amb problemes i que té en Xina el seu primer soci comercial, o l'Argentina, sotmesa a un fort moment de reformes polítiques amb el nou govern de Macri.

En la base d'aquest problema de falta d'aigua està la contaminació derivada d'un procés de creixement industrial que ha anat acompanyat de grans abusos sobre el medi ambient. Un alt cost econòmic del que ara Xina comença a notar les conseqüències. Prop del 80% dels recursos d'aigua subterrània a les planícies del centre oest de la Xina, on habiten 600 milions de persones (més que a tot el continent europeu), l'aigua no es pot utilitzar per el consum humà per l'ús de pesticides, productes químics i d'altres substàncies que avui contaminen una part importantíssima del recursos d'aigua del país amb més població del món.



Bomba submergible d'aigües subterrànies per al reg explotació d'aqüífers subterranis al comtat de Guantao [Pedrazzini 2015]

*Un pagès lluita contra les fortes sequeres a la província de Jiangxi (al centre-est de la Xina).
Foto Clarín.*



La contaminació de l'aigua té un impacte negatiu sobre el sòl. S'estima que entre un 15-20% de la superfície agrícola cultivable no és apte per la producció alimentària, especialment en el sud del país –on l'activitat agrícola és més intensa–, com en les fèrtils àrees del delta del riu Yangtze i del riu de la Perla. Es tracta d'una reducció estructural per el propers 15-20 anys de la capacitat de produir aliments en un país on la proporció de terra disponible per habitant ja és baixa i amb una dependència enorme dels mercats internacionals per abastir la seva demanda d'aliments el que incrementa els riscos i la fragilitat de la seguretat alimentària de l'imperi del centre, avui el seu gran taló d'Aquil·les.

La principal conseqüència de l'escassetat d'aigua, que és com parlar de l'escassetat d'aliments, serà la immigració. En el cas de la Xina, i en part degut a l'estratègia i les polítiques econòmiques del procés de reforma que s'ha desenvolupat d'una manera gradual, aquests forts moviments migratoris ja estaven en marxa i la impossibilitat de poder comptar amb una agricultura potent i productiva serà un factor que aguditzarà aquesta tendència. S'espera que en els propers anys prop de 300 milions de xinesos es desplaçaran del camp a les ciutats, on la taxa d'urbanització passarà del 52% actual a prop del 60% al 2020. Aquesta pressió migratòria afegeix dubtes sobre la capacitat dels pous d'aigua urbans per satisfer la més que previsible creixent demanda en els propers anys.

El govern xinès, a través del ministeri de Medi Ambient, úniques dades de les que disposem, va senyalar com el consum d'aigua al país havia passat de 57.000 milions de metres cúbics anuals al 1970, fins els 110.000 al 2009. Aquesta quantitat ja representa una quinta part dels recursos hídrics totals. A més, com era de suposar, aquest consum és molt desigual, concentrat en les províncies del nord-est del país. Això fa que, tècnicament, moltes províncies de l'altiplà xinès estiguin en una situació d'estrès hídric, és a dir, quan el consum d'aigua potable per persona a l'any no supera el nivell dels 1.000 metres cúbics. En moltes províncies de Xina estan un 20% sota d'aquest nivell.

El resum de Xina és que té el 22% de la població mundial i només un 7% de l'aigua potable disponible per el consum humà. Una proporció semblant a la que Xina té de superfície cultivable. És per això que la Xina és un dels grans jugadors en la geopolítica de l'agricultura en el segle XXI ja que les respostes al important repte del gegant asiàtic en el capítol alimentari passa per les humides i fèrtils conques del Brasil i l'Argentina.

Assegurar-se un entorn internacional de pau, estabilitat i comerç és clau per la Xina que pot ser un element positiu per l'estabilitat en el nou ordre global.